

ჩვენ უკვე ვიცით ვინაა, რომ მთელი მისი გუბერნიის თავად აზნაურნი, შესახებ ფულის გაწერისა, უნდა განიყენენ შეძლებისა გვარად რამდენიმე კატეგორიად. მ განყოფილება მათი, უფლებელია, უნდა მოხდეს კეთილ სინდისიანათ, რომ ქერივი, ობოლი და საწყალი არ იყოს არავისგან დაზარალებული. ამისთვის აუცილებელი საჭიროა ცნობაში მოიყვანონ თვითნებულად—ვის რაოდენი მამული და მამოსავალი აქვს და ექნება. ამ ცნობის შეტყობა და გამოკვლევა არის, ჩვენის აზრით, ვალი მასრის მარშლეებისა და მათ არა აქვსთ ნება უარყოფისა. ჩვენმა მარშლებმა ვხვდებით იციან—ვის რაოდენი მამული და ან რა შემოსავალი აქვს თავად-აზნაურთა, მომატებულათ მათ შორის ღარიბ აზნაურთა, რომელნიც მხოლოდ უწყობით სიაში და არ იციან სად სცხოვრობენ. სიტყვით ძრიელ აღვილია თქმა: ივანემ უნდა გაიღოს 15 მანეთი, პავლემ 10 მანეთი და პეტრემ 5 მანეთი; მაგრამ რათ და რომელის მიხედვით?

ამის პასუხი შეიძლება მხოლოდ მაშინ, როდესაც გვეცოდინება შეძლება ივანესი, პეტრესი და პავლესი. ამის შეტყობა, და გამოკვლევა არ არის ძნელი მარშლეებისათვის, თუ ერთგულად და ემსახურებიან საქმესა და კისრად იღებენ შრომასა. ძველა მარშალს შეუძლიან ორს კურაზედ, ანუ ერთ თვეზე მოიაროს მასრა, მოიყვანოს ცნობაში ქონება თავად-აზნაურებისა, შეადგინონ იპოტიკულიური (აღვილ-მამულის რაოდენობის) სია, მოაწერინონ იმათვე ხელი და წარადგინონ იქ სადაც იქნება კომიტეტი ანუ კომისია, თავმჯდომარ რომელიცა უნდა იყოს გუბერნიის მარშალი და რამდენიმე წევრი და

იქ ვაჭყალ თავად-აზნაურნი კატეგორიებით ანუ მძლეველად 15 მანეთისა, 10 მანეთისა და 5 მანეთისა წელიწადში.

ჩვენის აზრით, ამ გვარად შემდგარის სიას და განყოფილებას არ ექნება ალაგი ექვისა, უსამართლობისა და თუ ესრე არ მოხდა. დარწმუნებული ვართ შესდგება და გავიგებთ მრავალ ჩივილსა და უკმაყოფილებასა, რომელთაც უნდა ამ საქმეში, რაც კი შესაძლებელია, ვერიდოთ. მარშლები ამისთანა მიწოდებლებზე უარს არა ჰყოფენ, თუ სურთ ხალხისთვის კეთილი.

როდის განხორციელდება თავად-აზნაურების ფულითა სასწავლებლის დაარსება—არ ვიცით, მხოლოდ ვისურვებთ, რომ დროზედ აღსრულდეს ეს საქმე. როდესაც ვახსენებთ ეს გიმნაზია, უფლებელია ჩვენი თავად-ყური იმაზედ იქნება მიქცეული, რადგან ის იქნება ერთად-ერთი საშუალო სასწავლებელი, რომელშიაც სწავლა ქართველთ შეიძლება რიგიანის პროგრამითა და მიმართულებით უნდა ეღიროს...

წ. ქ.

დუქეთი 1 ოქტ.

ახალი ამბები

ძვეკასიის ნაძესტრიკის მთავარ-სამმართველოს უფროსი ღენ.-ლეიტ. სტაროსელსკი და რამდენიმე სხვა უწყების ჩინოვნიკები, გუშინ 16 ღვინობისთვის, წავიდნენ სოხუმის მახრაში იმ განზრახვით, რომ ადგილობრივ გამოიკვლიონ და განსაჯონ—თუ რა ღონისძიებითა და საშუალებით შეიძლება ამ მხრის ეკონომიურად დახმარება და ხელის მომართვა.

* *

ხარით, ზოგი კამბეჩით, ზოგი კურტნიანი ცხენებით და ზოგი ტაჩით.

ბავიარე რამდენიმე მანძილი და ვხედავ, რომ ამავე გზას ადგია ათასამდე გლეხები და მუშაობენ ერთის ზედამხედველის ხელ-ქვეშ.

მა ძველათ, ესე იგი, ოთხი-ხუთი წლის წინეთ გაყვანილი გზა რომ აღარ დასჯდომიათ, ზოგან გადაუხევიებიათ და სხვა ახალ პლანზე მიჰყავთ და ამოდენა ნაშრომი გზა კი განზე რჩება. მყოფათ ჯარიმათ გლეხებს! რატომ მაშინვე არ მიხედნენ—ასე სჯობდა და არა ისე? მაგრამ საწყობებში, მაშინ ეგებ არც კი იცოდნენ—თუ ეს საჭირო იქნებოდა დიდ ქვის საზიდავ დროგებისათვის, ტარანტასებისათვის და არა მათი ჩოჩია ურმებისათვის!

ძველი გზა ოთხი ალაბიც არ არის და ახალი, როგორც ბრძანება ყოფილა, იქით-აქით რუებს გარდა, ათი ალაბიც უნდა იქმნეს.

დაღამებამდე მოვატანე სოფ. ბ.—ს. აქ მივიღო ერთმა მელუქანემ თავის ქოხში, რომელშიაც დიდსა და პატარას მხარულათ იღებდა. სოტა ხანს უკან ამავე ქოხში შემოდგრა ათიოდე

ხურჯინიანი და თოხებიანი გზის მუშა, მიაღაგეს კუთხეში თოხები, მოუჯდნენ შუაზე დანთებულ ცეცხლს, ამოიღეს ხურჯინიდან თითო ცივი, სქელი მჭადი და მიუფიცხეს ცეცხლს. სოტა დაისვენეს, მჭადებიც დათბა.

შემდეგ დაიდევს წინ, სუფრის მაგიერ, ხურჯინები, ამოიღეს ზოგმა ბოლოკი, ზოგმა პრასა და ზოგმა ყველიც, და ალაგეს ზედ და შეექცნენ. სამიოდემ გადმოაყოფია ხურჯინიდან ტიკტორასაც თითო და გადმოასხა რქის სასას-მოში ჯერ დაუდუღებელი მაჭარი; გადაჰკრა თავათ და უთავაზა თავის ამხარავსაც, რომელმაც ნაცვლათ მოუკითხა ყველის ნათალი.

საცოდავი შესახედავი იყო მათი დაღინებული, მოშულული სახე; ყველა რაცხა უკმაყოფილების ნიშანს გამოხატავდა.

დაკმაყოფილეს თუ არა თავისი კუჭი, ერთმა მათგანმა, სხვებზე უფრო ჭალარამ, მოიბრუნა ჩემსკენ პირი, გამოიკვალა თავისი მოწყენილი სახე და ვითომც კმაყოფილი, მღიმარის სახით მკითხა ვინაობა. სოტა ბაასის შემდეგ ვკითხე მეც:

— მინ აკეთებს ახლა ამ გზას?

ჩვენ შევიტყეთ, რომ ზოგიერთ აქაურ ნოტარიუსებზე საჩივარი არის სასამართლოებში დაწყებული კერძო პირებისაგან, ფულს ედავებიანო, რადგან, ამათის წყალობით ხარალი შემთხვათ. მაგ. ნოტარიუსს ი. ი. პოლტარაცკის უჩივის ვაჭარი თორომანოვი, რომელსაც ამას წინათ მალაზია დეწვა შტაბის პირ-და-პირ. ამ თორომანოვს სტრახში ჰქონია ეს მალაზია შეტანილი 17 ათას მანათად; მაგრამ კამპანიას ხსენებულ ნოტარიუსისათვის უთხოვრია გამოუცხადოს თორომანოვს, რომ დღეის შემდეგ კამპანია აღარ ჰქონს რულობს ხარალს, თუ მალაზია დაიწვა. პოლტარაცკის თავის დროზე ვერ უცნობებია ეს თორომანოვისათვის; ამის მალაზიას მეორედ გაუჩნდა ცეცხლი, დაიწვა და ახლა თორომანოვი სთხოვს კამპანიას, რადგან გამოცხადებული არ მქონდა, საზღვეული ფული (17000 მ.) უნდა მომეცესო; კამპანია კი, თავის მხრით თავს იმათილებს, რომ ნოტარიუსის დაუდევნელობით არ გამოცხადდა თორომანოვს, რომ იმის ქონების პასუხის მგებელი აღარა ვართო, და მაშასადამე ეს ფული ნოტარიუსს უნდა გარდახდესო. ამ ნაირად, ამბობენ, ან თორომანოვისაგან და ან კამპანიისაგან, უფლებელად, გარდახდება ხსენებულ ნოტარიუსს ეს ფულიო.

მეორე ნოტარიუსს მამიკონოვს, ამბობენ, კიდევ უფრო დიდი ჯამის საჩივარი აუტყხა ღენ. შიშკომ, რომელმაც, როგორც ამას წინათ ვახვებთ შიშკო ეწერა, მსმალას ადრინდელ აფიცრის პიუს-ოღლის ცოლს ასესხა ვექსილებით 37 ათასი მან. ღენ. შიშკო ამიტომ უჩივის, რომ პიუს-ოღლის ცოლი სრულებით იმ მდიდარ კაცის შატიმოვიჩის ქალი არ გამოდგა, როგორც ნოტარიუსმა

— ის, ბატონო, ვისაც მანეთი არ ვაჩნია! მა შემომხედა ბრაზიანის თვალებით, თითქო ვიდაცას ჯაგრი მოსწოლია გულზედაო და თანაც ამოიოხრა.

— როგორ თუ მანეთი არ ვაჩნია?

— ჩვენი გლეხ-კაცების გაკეთება და დამსებაც ახლა არის, განაჯრძო მან: თუ ახლა არაფერი შევინახეთ, ზამთარში რაღა ვაჭამოთ ცოლ-შვილს? მოსავალი პურისა და ღვინის კარზე გვადგია,—ახლა თუ არ უპატრონეთ, ხომ დავიღუბეთ: ღორი იმას ესევა, ხარი და ცხენი; ან ერთს არ გადარჩება და ან მეორეს ჩვენს აქ ყოფნაში და რომ კიდევაც სოტა გადარჩეს, სულ ხომ ამისთანა ამიდი არ იქმნება! ამასთან ბატონი თავისას არ შეგვაწევს და ხელმწიფე, და ამისათვის ვისაც კი საიდანმე შეუძლია თითო-ორიოლა მანეთის შოვნა, რაღა დღისათვის უნდა, აძლევენ ჩვენს გზის ნაღზირატელს და მიდიან სახლში; ვაკეთდა ეგ ოჯახ-ქორი, ვაკეთდა, ყელამდი აიგისო! ჩვენ კი, რომლებსაც არც მანეთი ვაგვაჩნია და არც აბაზი, ქვე ვიმსებთ წმინდათ...

შემამოწმა, ნამდვილად არაა იმასაო და ამიტომ ხარალი იმან უნდა მიხლოსო.

* *

რუსულ ყურნალის „სლოვოს“ მიხედვით ნომერში დაბეჭდილია სულელური სტატია ძვეკასიის მხრის შემოსავალ გასაგებზე. სულელური იმითომ რომ ავტორი ამ სტატიისა იმის მაგიერად, რომ ხალხის ხარჯის შემამსუბუქებელი საშუალება მოიგონოს, რომ სხვა წყარო აღმოაჩინოს ხაზინის შესამატებლად, მთავრობას ურჩევს, რომ ხარჯი უნდა მოემატოს ძვეკასიის ხალხსაო; რუსეთში საშუალო რიცხვით, ყოველი კომლი 2 მ. 22 კაპ. იხდის წელიწადში სახელმწიფო ხარჯსაო და ძვეკასიაში კი მხოლოდ 58 კაპეკსაო; ახლა ხაზინას ამ გარდასახადისაგან მხოლოდ 1,870,000 მან. აქვს წელიწადში შემოსავალიო, მაგრამ იმდენი რომ გავხადოთ, რამდენსაც შუაგულ რუსეთში ივდიან, მაშინ კი 4,891,000 მან. შემოსავალი ექმნება ხაზინასაო.

მინ არ დაგვეთანხმება, დიდი არაფერი ჰქუა და მოხერხება ავტორის მხრით ურჩიოს მთავრობას, რომ იმავე წოდებას (გლეხებს) მოუმატოს ხარჯი, რომელიც ამ სახელმწიფო ხარჯს ვარდა, სხვა ათასწირ ხარჯით და გარდასახადით არის წელში გაწყვიტილი. მთუ რჩევა უნდოდა, ის არა სჯობდა ერჩია, რომ სხვა წოდების ხალხზედაც დაედეთ გარდასახადი და ზოგიერთი უსარგებლო გასავალი შეემცირებინათ?... *

* *

ჩვენი გაზეთის დღევანდელს ნომერში იბეჭდება მთელისის მხრის წინამძღოლის ბ. ლ. მალაშვილის განცხადება, რომლითაც ის მომავალ ნომერისთვის 2-ისათვის მოიწვევს

— რატომ არა სთხოვთ მხრის უფროსს, რომ ამისთანა საჭირო დროს, როგორც შემოდგომა, არ გამოვიწვიონ?

ამბობენ, ძალიან საჩქაროაო, ბატონო, და ამისათვის არ შეიძლება არც ერთი დღის პატივებო; საწამლი ეს გზა სრულიად და კარგათ არ ვაკეთდება, თვეში ყოველ გლეხს თუ მეტი არა, თითო კვირის მუშაობა მინც შეხედებო.

— ნაღზირატელი ვინ არის ამ გზაზე?

— ამ ქვეით ჩვენი გახლავს ბ. და ზეთ მ.

— როგორი კაცია ეგ თქვენი ზედამხედველი?

— ძალიან ავი და სასტიკი, ბატონო, ერთ კაცს აგერ წინათ დობილოში ხე მოუჭრა; მოვიდა ხის პატრონი და უთხრა თუ არა, ხე რათ მომიჭერიო,—მისთანა სილა გაარტყა საწყალს, რომ ჩვენ დაგვიწყო ყურებმა წივილი და იმას ხე კი არა, მგონია თავის-თავიც დაავიწყებინა.

— ამათ თუ გინდათ დავეხსნათ, ბატონო, წამოიწია ერთმა ახალგაზდა ბიჭმა,— ესენი აქნობამდისინაც კი

თავის მახარის თავად-ახნაურთა თავის შვილების აღზრდის ღონის-ძიებაზე მოსალაპარაკებულად.

„დროის“ კორესპონდენცია

დუშეთი, ოქტომბერი. ნება მომეცით, ორიოდე სიტყვა მოგახსენოთ დუშეთის საქალაქო სკოლაზე, რომელიც ამ რამდენიმე წლის წინათ გახსნა აქაურმა ქველ-მოამქმედ საზოგადოებამ.

ეს საზოგადოება შეესდგა 1874 წ. მოთავე ამ საქმისა იყო აქაური მახარის უფროსი ივანე ივანოვის ძე ზუბალოვი. იმან შეადგინა საზოგადოების წესდება, რომელიც დამტკიცდა ქვეყანის ნამდვირი სახელმწიფო რაზმდენიმე წევრი და მწიგნობრის 1874 წ. დიდის ყოფით გახსნა ქალების სკოლა, რომლის პირველ ზედამხედველად თითონვე იქმნა საზოგადოებისაგან დანიშნული.

მაშინ დიდი და პატარა დარწმუნებული იყო, რომ ბ. ზუბალოვი ამ საქმეს ემსახურებოდა ერთგულად და მისცემდა დიდს შემწევობას, ვითარცა გამოჩენილი მდიდარი კაცი; მაგრამ ამოდ დარჩა ჩვენი იმედი, ამოდ უძღვნა დუშეთის მოქალაქეთ საზოგადოებამ ქების იდრესი, რომელიც მართლვეს იმავე დღეს. ე. ი. მწიგნობრის.

ზანდობა ერთმა წელიწადმა და მოიწვია საზოგადოება ანგარიშის მიცემისათვის. რასაკვირველია, შეიყარნენ წევრნი, და ბ. ზუბალოვი წაუკითხა ანგარიში, რომელშიაც ეწერა როდის გაიხსნა სკოლა, რამდენი ფული იყო, როგორ და რაზედ დაიხარჯა და ბოლოს, სიტყვით, მოახსენა, რომ სკოლის შენახვა კეთილ მოქმედობის საზოგადოების წევრების

მუშაობდნენ აქ, მაგრამ ჩვენ რაღას გვეჩივან, რადგან აქ მისდღეში არ ყოფილვართ და არც გვიმუშავნია.

— უნ სადაური ხარ?

— ჩხარაელიდამ განლაყარ. ჩვენ ბური კაცი ისე დაბერდება, რომ შვირილის გზა არც კი ენახოს; ჩვენ გვაქვს შლევის გზა და კიდევაც ვაკეთებთ ძართლამდის და აქ რა გვირდა!

— მკ კი არა, ძმაო, გაწყვეტინა მეორემ, იძახოდნენ შავი-ქვა გამოჩნდა და ვინც ახლოს არის. ნეტაი იმას, გამდიდრდება, ბევრ ფულს იშოვოსო, და ახლა ხომ ხედავ, ისე შენი მტერი გამდიდრდა, როგორც ჩვენ ის გამდიდრებს; ნეტა ჩვენი არ მიქონდეს და მისი კი არა გვირდა-რა! მისაც აქამდისაც ბევრი ჰქონდა, ისე იმას უჩნდება და არა ჩვენ.

ბევრი რამ ვილაპარაკეთ; ბოლოს მათ ხუმრობა ატანეს ერთმანერთში, შემდეგ დამილოცეს ჩვეულებისამებრ ძილი, გავიდნენ გარეთ დერეფანში, წაიდევს ხურჯინები თავ-ქვეშ და მივცენ ძილს.

მეორე დღეს თუმცა თითქმის გაფრენებამდის ავდექი, მაგრამ ჩემი მე-

ფულით ყოვლად შეუძლებელიაო, რადგანც სკოლას მხოლოდ 37 მანეთის მეტი არა აქვსო, რომ შევძლია პლექსანდროვანამ (ე. ი. ბ. ზუბალოვის ძე ცოლმა) უარი ჰყო 50 მანეთის შემოტანისაო, რადგანაც 50 მანეთი დიდი ფულიაო; საზოგადოების წევრად ვინც ჩვეწერნენ ჩემის პატივისცემის გულისათვისაო და სხემართის სიტყვით, ბ. ზუბალოვის ფიქრით, სკოლა უნდა დაკეტულიყო.

საზოგადოებამ მოიმინა რა ამისთანა უთაბოლო ანგარიში, ზოგმა საცოდავთ დაჰკადეს თავი, ზოგმა განცვიფრებით დაუწყეს ყურება ბ. ზუბალოვს, რადგანაც არ სჯეროდათ — თუ ეს კაცი ამას ამბობსო და არ იცოდნენ — სიზმარია თუ ცხადია.

ამ დროს წარმოდგა აქაური მომრიგებელი მსაჯული პლექსანდრე სავანელი და სთხოვა ნება რამდენიმე სიტყვის თქმისა. ბ. სავანელმა მოახსენა საზოგადოებას, რომ სკოლა ამ უბედურ მდგომარეობაში ჩავარდნილა იმ მიზეზით, რომ ყურადღება არავის ექირა, თავმდგომთ პირი არ ჰყვანდა, ჩვენ შორის არავინ არის ამისთანა წევრი საზოგადოებისა, რომ წევრად იხსენებოდეს მხოლოდ პატივისცემისათვის ზუბალოვისაო; ყველას ჰსურს ჰქმნან კეთილი საქმეო, ყველა დარწმუნებულია საზოგადოებისათვის ქალების სკოლის საჭიროებაზედაო; მაშასადამე არავინ არის აქ იმისთანა პირიო, რომ ცხლავ არ შეიწიოს და არ გამოიხსნას სკოლა ამ მდგომარეობისაგანაო.

ამ სიტყვებმა საზოგადოება გამოაფხიზლა, აღუძრო ენა, მალღის ხმით შესძახეს თანხმობა და იქვე ბ. ზუბალოვის თვალ-წინ მოაგროვეს ოც თუმანზედ მეტი ფული, აღმოაჩინეს ახალი თავმდგომნი: კნენა მკატირინე საუბრე გლეხები მინც აღარ დამინახავს იქ, სამუშეარში გასულიყვნენ. მეც აღრე დილით დავადექი გზას, რომელზედაც ჩემს თვალის წინ იხატებოდა ისევე შავი-ქვის მზიდავი ჩალვადრები. ჭიათურაში რომ მოვედი კი სხვა ნაირი ფაცა-ფუცი იყო „ქვეგუნდის“ გაჰგებლებისა და ახალი მიკიტებისა.

სწორეთ შუა-დღე იყო, რომ მივედი საჩხერეში; ჩამოვხტი ერთ ჩემ ნაცობთან, მოუყევი ჩემი გარდასავალი და იმანაც თავისი მითხრა და როდესაც ვკითხე — ახალი ამბავი რა არის თქვენში-მეთქი, მან მითხრა:

— ჩვენში ახალიც და ძველიც ეს არის, რომ კაცის-კვლა ცხვრის კვლაზე უადვილესი შეიქნა: შარშან სოფელს ჰალას დახოცეს სამი გლეხი და რაოდენიმე მძიმეთ დასჭრეს. — საქმე ისე წავიდა, ვითომც სულ არაფერი, მკვლელებს საპრობილის კარიც არ უნახავსთ. წასრულს შეიღეს ეკენისთვის იმავე სოფელში ბატონმა მოკლა ერთი გლეხი; ესეც არაფერია, „ობოიუნდია დრაკა“ არისო! სადაური „დრაკა“ არის: საწყალმა გლეხმა ორი კალო პური გალევია; ერთი თა-

ბატონი-მუხრანსკისა, პ. სავანელი, პ. სიპაილი, ი. აბაშიძე და მ. ბულულოვი (იხლა გარდაცვლებული) მ. იყო 20 ივლისს 1876 წელსა და ამ რიცხვიდამ იწყო ახალი ბედი სკოლის.

ამ პირთ სკოლა გამართეს უკეთესად, დააყენეს ნამდვილს გზაზედ, მოახსენეს მისს შმალღესობას მლლა მეთოდორეს ასულს მდგომარეობა სკოლისა და მათ უბოძეს სამი ათასი მანეთი. ამ გვარმა ყურადღებამ და შემწევობამ საზოგადოება ფხვნილად დააყენა, დანერგა მათში მომატებული ენერჯია და ისეთს მდგომარეობაში მიიყვანა სკოლის საქმე, რომ თითქმის სამაგალითოდ უნდა დაიწეროს, ამიტომ რომ სხვა ქალაქებში, სადაც საზოგადოება უფრო ბევრია, უფრო მდიდარია, იქ ამ გვარი სკოლები დევნიდნენ და აქ კი, მალღობა ღმერთსა, სკოლა უფრო და უფრო წარმატებაში მიდის და მატერიალური ღონისძიება ემატება. მიზეზი ამისა ეს არის, რომ ამ საქმეს ჰყვანან იმისთანა თავმდგომნი, რომელნიც მღვიძარეთ შრომობენ და ემსახურებიან საზოგადოებას; ამას თვალთ ხედავს ყველა და სიამოვნებით სწირვენ ფულს, რადგანაც იციან, რომ მათგანი შეწირული ფული უსარგებლოდ არ იხარჯება.

მეც ამ სკოლის საქმეს ყურს უგდებ დიდს სიამოვნებით და ამიტომ ყველაფერი ვიცი, რაც კი მოხდება შესახებ ამისა. 7 ამ თვისას გავიგე, რომ თავმდგომთაგან იყენ მიწვეულინი სკოლაში ანგარიშის მისაცემლად. შეიყარნენ ზალაში საზოგადოების წევრნი და ერთმა თავმდგომთაგანმა წაიკითხა ანგარიში, რომელშიაც ვრცლად იყო გამოხატული მდგომარეობა სკოლისა ყოველ მხრივ.

ვისი ბატონის აზ. დ. წ. სანადგოლო ადგილზე მოყვანილი იყო, მეორე სხვა ახნაურისაგან სანახევროთ აღებული სანახევრო მიწაზე. ბატონს თავისი ხვედრი პურიც და ბზეც მიართვა და ერთი ძარი ბზე თავისი საკუთრებიდგანაც უთავაზა. ბატონი კიდევ უგზავნის ურემს, ბზე გამომიეზანო. ბლენი უარით ისტუმრებს მეურმეს, რადგანაც ერთი კალოდგან მეტი არ ერგებოდა და მეორე სხვისია. ამისთანა უარისათვის გულ-მოსული ბატონი წამოვი, გლეხს მოკლავს კეტით, დედას და ძმას სასიკვდილოთ სცემს და წავა შინ გულჯავრს-ამოყრილი...

ახლა როგორ ვიფიქრებთ: ვითომ ის გამტყუნდება? არა. აქ, ჩამეტურ ამ სოფელში, ხუთ მანეთად ოცს მოწამე, როგორც გნებავთ, ისე ათქმევინებთ. თავით იქაური ახნაურები, ფულიც რომ არ დაესწროსთ, ცრუ ჩვენებს ცრუ მოწმებისაგან ისესებენ და მეორეს, ან მესამე დღეს სარგებლით გარდაუხდიან, რადგანაც დარწმუნებული არიან, რომ ამისთანა მოწმობა იქ ყველას ხშირათ სჭირდებათ. და ამისათვის გამოდის, რომ მტყუანი ყოველთვის მკვლარი რჩება.

ამ ანგარიშიდამ სხანსკოლაში იყო წლიე ჰქონიათ ხარჯი 600 - 800 მ.პ და მინც ეხლა არის კიდევ ნაღდი ფული 1171 მან. და 14 კაპ. მომავალ წელიწადს ელის შემოსავალს 2,000 მანეთამდინ. თუ ეს საქმე ესე წაიყვანეს, უეჭველია, რომ სკოლას ექმნება თავისი კაპიტალი და ამით იმისთანა საძირკველი მიეცემა, რომ საუკუნოდ გვექმნება სკოლა. სოდვა არა ესტქვათ, რომ თუმცა ყველა თავმდგომნი ცდილობენ შწვენისათვის, მაგრამ უპირველესობა ეკუთვნის მომრიგებელ მსაჯულსა ბ. სავანელს; ეს უდგამს სულს საქმესა; ამ გვარი პირი. რომ იყოს ყველა მახარაში, გარწმუნებთ ყველგან შესაძლებელია სკოლების დაწესება.

ჩვენი ხალხი ისეთი უგონო და გაუგებარი არ არის, როგორც ჰფიქრობენ ზოგიერთები. გარწმუნებთ, ძრიელ კარგათ ეყურებათ — რა არის კეთილი და ბოროტი; ძრიელ კარგათ ჰსცნობენ კვილ განზრახვას კაცისას. ბ. პ. სავანელმა ისე დაიწყო საქმე, ისე ჩააგონა ყველას და დარწმუნა, რომ ეხლა ყველანი სიამოვნებით იძლევიან ფულსა და რამდენიმე პირი მუდამ ამას ფიქრობენ — ეგების სკოლას კაპიტალი შეუდგინოთო. ეს პირნი არიან აქაური სოცდაგარი კაცები: იოსებ ალავერდოვი, მიხაილ ტერტეროვი და მ. ჯიმშერ ზოგიევი, რომელნიც იხსენებოდნენ წაკითხულ ანგარიშში. — იმედია, ამ პირთ განზრახვა გამოიწვევს მრავალთ სხვა პირთაც, რომელნიც (ამ ქალაქის შეილნი) ვაჭრობენ ქ. მლაღკაყავს და აქვსთ შეძლებაც; გავიგეთ, რომ იმათ გამოუცხადებიათ სურვილი შეწვენისა და უთხოვნიათ სია ხელის მოსაწერათ. ღმერთმა ინებოს, რომ ეს ხმა მართალი იყოს.

მკვლელები კი ისე არხეიანათ დასერიანობენ, ვითომც ქათამი მოეკლას და თუ რომელიმე მოწამე მის სასარგებლოთ არ აჩვენა, ვაი იმისი ბრალი.

ძალიან არც ჩვენი, გამოძიებლები იტყვენ თავს დალაგებით და სასტიკად გამოძიებით. — აჩვენა მოწამე: მისთვის მოკლა, რომ გლეხმა თავისი ან სხვისი საკუთრება მკვლელს მოთხოვნისა თანავე არ მიართვა, — გათავდა: „აქ წინააღმდეგობა ყოფილაო მოკლულის მხრითაო!“ მეტი არც ამას უნდა: დაწერა პროტოკოლზე — „ობოიუნდია დრაკა“ — ჩხუბში მოკლესო, და მოიცილა თავილამ. —

ბევრი მელაპარაკა ჩემი მასპინძელი — აქაურთავად-ახნაურობის მოქმედებაზე და მათ გულ-გრილობაზე ყოველ კეთილ საქმეზე, სოფლის სკოლებზე — თუ როგორ თანაუგრძობდნენ და რა შემწევობას უჩენენ ამ სკოლებს აქაური განვლენიანი პირები, — სოფლის ხევის-თავეზე და მათ ბოროტ-მოქმედებაზე და სხვა, მაგრამ რადგანაც უამისოთაც ცოტა გაგრძელდა ჩემი წერილი, ეს დანარჩენი სხვა დროსათვის გადამიღვია.

შალად ესდებო ჩვენს თავს უძლურნათ მადლობა ამ საქმის თავმდგომთ, რომელნიც ღირსნი არიან ქებისა, პატივის და დიდებისა და რომელნიც საზოგადოებამ ახლად აღმოაჩინა კიდევ იგინივე და ერთიკ კიდევ ახალი მაზრის უფროსი ბ. ჩიხოვსკი.

წვერი ქქია.

ბანსხადებანი

თვილისის მაზრის მარშლისაზან

მთავრობის ნება-დართვით, მომავალს ნომერის მონა იმხმება ტფილისში უფლის თავად-ახნაურთ შუამდგომლობა, მოსაპოვებლად იმ დონის-ძიებისა, რომლითაც აღიზღებოდნენ ჩვენი შვილები.

ამისათვის განუცხადებ ტფილისის უფლის თავად-ახნაურთ და უმორჩილესად ესთხოვთ მოზრძანდნენ ორს მომავალს ნომერისას, თორმეტ საათზედ დილით, ტფილისის თავად-ახნაურთის საადგილ-მამულო ბანკში, სადაც იქნება შეკრებილება.

ტფილისის უფლის კეთილ შობილთ წინამძღოლი **ლ. მალალოვი.**
(6-1)

პაპინოვის კომისიონურს სკლადში, რომელიც იმყოფება სასახლას ქუჩაზე არწრუნის თეატრის ქვეშ ეზოში,

ახლათ მიღებულია სალიანიდზან საღებავოანი.

სიზილა,

სამზღვარ გარეთიდან სხვა-და-სხვა კონსერვები, სხვა-და-სხვა გემოს ლიპირები, საუკეთესო რძე და კონიაკი, ვენის კიშა, არაქუმი: შტრიტერისა, პაპოვისა და შაურისა (ეს უკანასკნელი ფირმის არაყი ზავოდის ფასზედაც ნაკლებ იყიდება), პრავისის ზეთი ბოთლივით, ჩაი პაპოვის და ჩვენი; აწონილი შაქარი 1 ხარისხის ბროდსკოა, ინგლისის, კრახმალა და ლილა, მდისის სარეცხის საკონი, საუკეთესო თამბაქო და პაპინოვი, მდისის ფაბრიკანტის ჟუკისაგან, ლიონის მანეჟი (ერთი სტაქანი ჩაისთვის, ლიმონადისთვის ანუ სხვა საჭმელებისათვის ორი-სამი წვეთია საჭირო, რომ სიმკვავე მისცეს).

ეს ზემოხსენებული საქონლები შედარებით სხვების ფასებთან ნაკლები და უკეთესია.
3-3

შაქარია შიჭინაძის წიგნის მაღაზიაში ისყიდება ახლად დაბეჭდილი წიგნი საქართველოს ეგზარხოსის ნებართვით კოლმეიშვილი საზარის მღვდლისა ინგილოვს ქაქელისთან თხზულება ს. ბეგიაშვილისა ფასი 70 კაპ.
10-4

მუთისში, გმარდის და აბს. წიგნის მაღაზიაში, ახლად მიღებულია შემდეგი წიგნები.

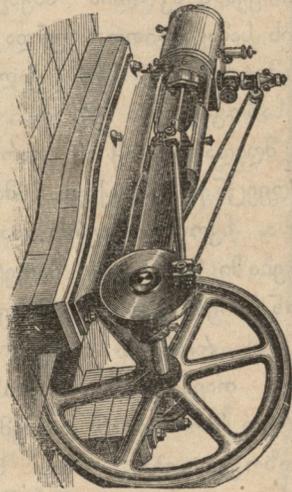
1) სიტყვანი და მძღვრებანი თქმ. იპერეთის ეპისკოპოსის შაბრიელის-მიერ. — — — ფასი 2 მან.

2) ცხოვრება, შრომა და მოცვალება ოთხთა მსახრობელთა და მიცვალებულთა. — — — ფასი 25 კაპ.

3) მოკლე ხსენა დმრთის ცაძისისა, თხზ. მიგაუროვის-მიერ ფასი 25 კაპ.

წიგნის ფაქრები, რომელნიც გამოიწერენ არა-ნაკლებს 10 ეგზემპლარისა 10% ნაკლებ მიეცემათ.
(3-3)

გუსტავ კეკელიძის

მოსკოვის მაღაზიაში

მოსკოვში, მისანიცკის ქუჩისა და ლიუბიანი მეიდნის კუთხეში

მოიზობება შემდეგი მძანები:

ორთქლის მაშინეაი 3-25 ცხენის ძალისა.

სალესავი მაშინები 28 ფუტამდინ სიგრძით.

საბურღავი მაშინები.

საშალაშინებელი მაშინა.

მანომეტრები, კრანები, არმატურა.

ათეულის (დესიატიჩინა) სასწორი.

ინგლისის ქაშის ტყავები.

რკინის ტრუბები (მილები) და სხვ. და სხვ.

აქვე ჰკისრულობენ სხვა-და-სხვა ქარხნების გამართვას.

პრესიკურანტი (ფასების სია) მსურველს მოთხოვნისათნავე გაეგზავნება.
4-1

ინგლისის მაღაზია

Maison de confiance

შეადარეთ ჩვენი ხაი-1 მ. 10 კ. მოსკოვის ხაის-1 მ. 40 კ.

— — —	1-20	— — —	1-60
— — —	1-40	— — —	1-80
— — —	1-60	— — —	2- —
— — —	1-80	— — —	2-50
საუკეთესო	— 2 —	— — —	3- —

იქვე ისყიდება სხვა საქონელიც: თოფები, რევოლვერები, კრაოტები, ქურჭელი, ჩაიდნები, გასაღებები, დანები, კოვხები, ტაშტები, კალმები, ქალაღი, შოკოლადი, კაკაო, კანფეტები, მურაბები, მაგნეზია, უნაგირები, კლიონკა, წინდები—კაცისა და ქალის, ხელ-სახოცები, მაკინტოშინ

კალენკორი—სულ ყველაფერი 25-დამ 50 პროცენტით უფრო იაფად, ვიდრე სხვა რომელსამე მაღაზიაში.

მინც ქალაქს გარედამ 25 მანეთი-დამ 1000 მანეთამდინ საქონელს გამოიწერს, გასაგზავნს არაფერს არ იხდის.
(100-47)

ინგლისის მაღაზიაში მიღებულია უამოლადი და კაკაო ჩრანი.
(20-12)

პატენტისანი უჩოტაები

თმებისათვის 1 მ. 50-დამ და ცხენებისათვის 1 მ. 75-დამ; ყვავილები სახურავებით 2 მანეთი-დამ; სარძევე 30 კაპ.; რუძეები 5 კა-დამ; ფილტრები (წყლის დასაწმენდი) 3 მ-დამ და ვედრება 1 მან-დამ; თეფშები 2 მ-დამ ინიჟუქ; შოკოლადის კანფეტები 20 კ-დამ თითო ყუთი და სხვ. ინგლისურს მაღაზიაში.
(100-72)

შენიშვნა

რადგან მოქალაქეებში გამოჩენილი და მიღებული წამალი.

თმის გასამაგრებელი

მაკ - მასტერი

ერთობ ბეგრა ისყიდება, ამის გამო ინგლისის მაღაზიაში ეს წამალი ეხლად 2 მანეთად ღირს.
(100-63)

ვილე

ეკკლესიის კანკელს

ყველა მოწყობილებით და სახლის მოწყობილების ჩუქურთმას მოსაჭრელად.

ჩემი ქარხანა იმყოფება საპიორისის ქუჩაზე, ბერძენოვის სახლში, № 18 განკელისა და მებუღის ჩუქურთმის მჭრელი

დავით ივანეს-ძე ვიზაური.

(10-7)

ობი იზდანი

ვ 1881 გოუ ვ გ. ტიფლისი ეჟენდელნაიო რუსკაიო იურიდესკაიო ჟურნალა

„სუდებნიე პორადკი“

ჟურნალ „სუდებნიე პორადკი“ ბუდეთ ვიხოდით სე იანვარი 1881 გოდა პო ვოსკრესენიამ, ვე ობემი ნე მენიე დუხე ლისთე ნეობიშაიო ფორმათა პოდ რედაქციეო პრესიჟნაიო პოვრენნაიო ოკრუგა ტიფლისსკოი სუდებნიე პალათა ალესანდრა ივანოვიჩა კარაბეგოვა, პო სლედუიეიო პროგრამი:

ПРОГРАММА еженедельнаго юридического журнала „Судебные Порядки“

1) Передовыя статьи, заключающія въ себѣ общіе взгляды на состояніе правосудія въ судахъ гражданскихъ и положительнаго законодательства.

2) Судебные процессы, имѣющіе общественный интересъ.

3) Юридическія замѣтки и изслѣдованія, имѣющія предметомъ обсужденіе общихъ началъ права, отдѣльныхъ законоположеній, мѣстныхъ обычаевъ, судебныхъ рѣшеній, опредѣленій и т. п.

4) Юридическія извѣстія, заключающія въ себѣ свѣдѣнія о явленіяхъ общественной жизни, имѣющихъ юридическій интересъ.

5) Библиографическія извѣстія, заключающія въ себѣ свѣдѣнія о вновь выходящихъ юридическихъ сочиненіяхъ.

6) Офіціальныя извѣстія, содержащія въ себѣ свѣдѣнія о новыхъ законоположеніяхъ, распоряженіяхъ правительства, движеніи по службѣ, судебныя указатели и резолюціи по дѣламъ, назначеннымъ къ слушанію въ Тифлисской судебной палатѣ.

7) Фельетонъ: а) полемическія статьи, не имѣющія характера передовыхъ статей, и б) отдѣльныя мелкія статьи юридическаго характера, не вошедшія въ составъ предъидущихъ отдѣловъ.

8) Объявленія.

ПОДПИСНАЯ ЦѢНА: на годъ съ доставкою въ Тифлисъ и пересылкою въ другіе города Россіи семь рублей, на полгода, для подписчиковъ г. Тифлисъ четыре рубля, для иногородныхъ четыре рубля пятьдесятъ коп., по почтовому союзу—на годъ десять руб., на полгода шесть руб., отдѣльные номера по двадцати коп.

Подписка принимается: въ Тифлисъ: до 1 декабря сего года въ квартирѣ редактора, на Коджорской улицѣ, домъ № 8, а съ 1 декабря въ помѣщеніи редакціи—въ пассажѣ каравансарая Тамамшевыхъ, на Эриванской площади, въ г. Елисаветополь—уполномоченнымъ при управленіи государственными имуществами Р. И. Карабеговымъ, въ г. Кутаисѣ—присяжнымъ повѣреннымъ М. А. Киводзе, въ г. Эривани—присяжнымъ повѣреннымъ В. И. Егіазаровымъ.

Редакторъ-издатель А. Карабеговъ.

(1-5)